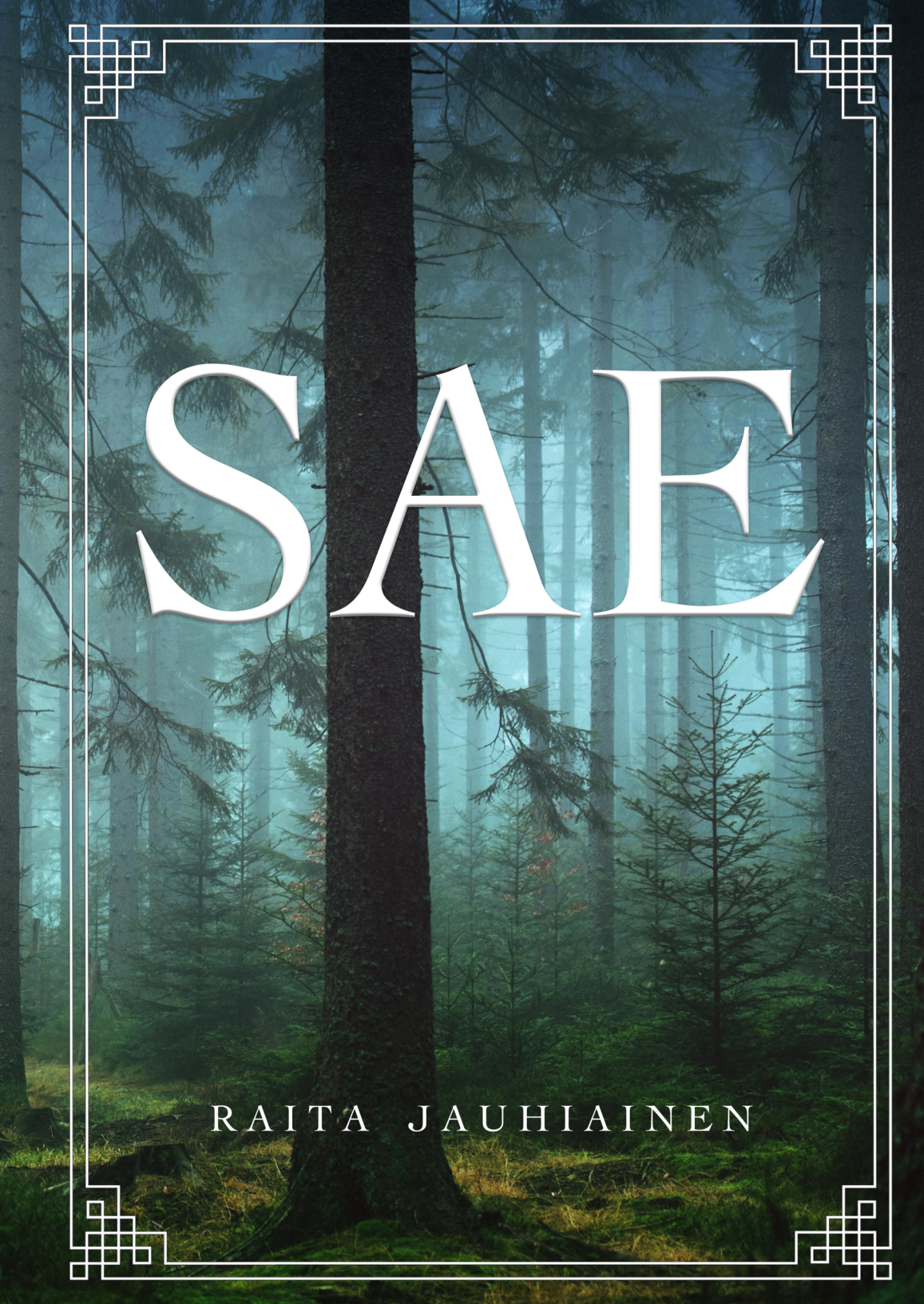

SAE

RAITA JAUHIAINEN

Sae

Raita Jauhiainen

SAE

1. painos
© 2021 Raita Jauhiainen
raitajauhiainen.com

Kustannustoimitus: Anna Kaija
Kansi ja taitto: Raita Jauhiainen
Kannen pohjakuva: Free-Photos/Pixabay

Kustantaja: BoD - Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD - Books on Demand, Norderstedt, Saksa
ISBN: 978-952-80-5061-2

PROLOGI

Pieni tyttö tuli metsästä. Lapsi saapui suuren hongan takaa ja pysähtyi lähelle kapeaa polkua, joka kulki ohuena kaistaleena aina pihapiiriin saakka. Kukaan ei huomannut yksinäisen lapsen taivallusta, kukaan ei ollut kuulemassa pienten askelten kahinaa varvikossa.

Ilma vaappui paisuneen vatsansa kanssa aidan viertä ja pyyhki hiki-karpalot otsaltaan. Emännän silmissä oli tumma katse. Touon jälkeen ei ollut juuri satanut, ja huoli tulevasta painoi jo hänenkin harteillaan. Taakse jäänyt nälkätalvi oli yhä tuoreessa muistissa, olihan se koetellut taloa pahoin. Seuraava samanlainen tiesi tullessaan kuolemaa, ainakin lapsille.

Talvi tuntui kuitenkin kaukaiselta korventavassa helteessä. Aurinko hehkui taivaankannella kuumana kuin kekäle, eikä heikoinkaan tuulenvire suonut helpotusta helteestä vaivaantuneille. Vaikka Ukko ei antanut lupausta sateesta tänäkään päivänä, Ilma halusi yhä uskoa asian korjaantuvan. Oli kuitenkin vaikeaa olla toiveikas, kun kuivuus oli läsnä kaikkialla.

Ilma nosti käden silmiensä suojaksi ja antoi katseen kiertää hiljaisessa pihapiirissä. Lehmät olivat päässeet kulkemaan varjoisille metsäpoluille, mutta pihaan teljetyt lampaat hakivat suojaa kotipihlajan pienestä varjosta ja vaikuttivat haluttomilta laiduntamaan kellastunutta nurmea. Ilma tunsi olonsa uupuneeksi lampaiden lailla. Hänellä olisi ollut kädet täynnä puhteita, mutta oli kuin koko maailma olisi vaipunut uneen odottamaan sateen raikastavaa herätystä.

Hän käänsi katseensa metsää kohden ja tähyili taas puiden yli toivoen, että pilviä alkaisi jo kasaantua. Samassa hän kuitenkin huomasi metsänreunassa jotain niin kummallista, että uskoi helteen saaneen hänet näkemään olemattomia. Ilma otti askeleen lähemmäs aitaa ja siristi silmiään. Kun hän vakuuttui nähneensä oikein, hän typtytyi. Metsänreunassa seisoj mekkoon puettu lapsi.

– Mikäs tyttö sinä olet? Ilma huhui.

Ei vastausta.

– Oletkos sinä yksin? Ilma jatkoi.

Hiljaisuus.

Ilma pyyhki hien otsaltaan ja huolestui. Yksinäinen lapsi saattoi tietää huonoa. Ehkä lapsi oli paennut äitinsä kanssa rosvoja. Pitäisikö täälläkin nyt varautua niiden tuloon?

Vaikka ajatus rosvoista sai Ilman levottomaksi, hän otti päättäväisesti askeleen kohti veräjää. Lapsi ei ollut kaukana, joten välitöntä vaaraa ei ollut. Olisi lapsi kai jo itkenyt, jos hänen kannoillaan olisi pelottavia miehiä kulkenut.

Ilma astui veräjästä ja lähti vaappuen kohti metsän reunaa. Mahassa syntymää odottavan lapsen paino sai jokaisen askeleen tuntumaan raskaammalta kuin vielä kuunkierto sitten. Hän hengästyikin pian ja tunsu hikikarpaloiden nousevan otsalle. Helle oli tarpeeksi tukala ilman suurta vatsaakin, saati sitten sen kanssa.

Metsänlaitaan saavuttuaan hän pysähtyi vetämään henkeä. Nyt kun puiden ensimmäiset varjot lankesivat polulle, hän maltoi myös tähtystää niiden lomaan. Lapsi seiso yhä suuren hongan alla ja katseli häntä.

Ilma astui polulta karheaan varvikkoon. Lapsi ei häntä hätkähtänyt vaan pysytteli yhä aloillaan. Tyttö ei edes väistänyt, vaikka Ilma tömisteli paikalle helmojaan nostellen, kunnes viimein kyykistyi tämän eteen. Hän siirsi lapsen ruskean hiustupsun pois likaisten kasvojen edestä. Tytön katseessa ei ollut pelkoa, mutta eipä siinä ollut uteliaisuuttakaan. Lapsen katse oli tyhjä ja etäinen.

– Mikäs sinun nimesi on? Ilma kysyi, kun hänen hengityksensä oli tasaantunut.

Tyttö ei vastannut.

– Onko äiti tuolla metsässä? Ilma jatkoi.

Tyttö ei vielääkään sanonut mitään.

– Pakkohan sen on jossain lähellä olla, Ilma totesi itsekseen ja antoi katseensa kiertää.

Metsä oli kuitenkin vaiti ja liikkumaton, ja vaikka Ilma odotti hetken ja vielä toisenkin, metsän tyyneys pysyi rikkoutumattomana. Oli kuin koko maailma olisi ollut pysähdyksissä.

Samassa metsän uumenista ilmestyi musta korppi. Se saapui kohti matalalla lentäen ja sai Ilman melkein hätkähtämään. Korppi räkäisi heidät ylitettyään ja jatkoi Ilman selän taakse kohti Kontiolaa. Linnun mentyä tienoo vaikenä taas.

Ilma huokaisi ja tähyili taas metsään. Hän odotti jotakin tapahtuvaksi, mutta turhaan. Hänen oli aika uskoa, ettei metsästä enää tullut kehtään.

– Taidat olla yksin, Ilma totesikin. – Se ei ole hyvä merkki, mutta olet sentään tolppilasi. Katsotaanpa nyt, mikä tyttö sinä oikein olet.

Ilma nosti tytön leukaa nähdäkseen kasvot paremmin. Hän ei nähnyt ruhjeita, haavoja taikka taudin merkkejä. Tytön hiukset olivat yhtä sekaista myttyä ja täynnä havunneulasia. Kun hän katsoi taas tytön siniharmaisiin silmiin, niistä kuvastui yhä etäisyys ja tyhjiys.

Lapsi oli laiha, kuten kaikki muutkin lapset kuluneen talven jälkeen. Tytön nuhjuinen mekko oli jo osin repaleinen. Lapsella ei ollut jalkineita, ja pienet varpaat olivat kauttaaltaan maantomun peitossa. Kovasti oli tyttö kovia kokenut, eikä Ilma voinut olla säälimättä tätä. Kun hän sitten silitti lapsen likaista poskea, sen pehmeys sai hänet heltymään.

Ilma tähyili metsään vielä kerran. Oli vaikea uskoa, että näin pieni lapsi oli tullut metsästä elossa ilman saattajaa. Vaikutti kuitenkin siltä, että lapsi oli yksin. Jos tyttö oli äidiltään vasta hetki sitten kadonnut, huudot olisivat jo kaikuneet metsän uumenista. Ilma ei kuitenkaan kuullut mitään.

– Tulehan, niin mennään tuonne taloon katsomaan, löytyykö sieltä sinulle suuhunpantavaa, Ilma sanoi.

Tyttö katsoi häntä, ja hetken ajan Ilma mietti, mahtoiko lapsi edes puhetta ymmärtää.

– Tule vaan rohkeasti, Ilma kehotti ja nosti helmojaan ottaessaan askeleen kohti polkua.

Jos hän ei olisi kantanut suurta mahaansa, hän olisi jo napannut tytön syliinsä. Nyt moinen ei tullut kysymykseenkään. Hyvä, jos Ilma jaksoi enää itsensä taloon asti hoitaa.

Polulle päästyään hän pysähtyi ja veti henkeä. Hän kääntyi katsomaan tyttöä, jonka oli kuvitellut tulleen perässään. Lapsi kuitenkin seisoi yhä aloillaan tyhjä ilme kasvoillaan.

– Tulehan, Ilma kehotti vielä. – Ei sinne metsänreunaan parane itsekseen jäädä seisomaan. Tulee vielä susi ja vie.

Tyttö katseli Ilmaan, ja hetken aikaa he tuijottivat toisiaan kuin etsiäkseen kadonnutta ymmärrystä.

– Tule nyt vaan, Ilma kehotti vielä ja viittoili lasta luokseen. – Vettäkin on talossa juodaksesi. Kurkkuasi jo varmasti kuivaa tällä säällä. Minun ainakin.

Viimein paljas jalka siirtyi varovaisesti toisen eteen. Kun tyttö pääsi viimein varvikosta tasaisemalle maalle, Ilma lähti etenemään rauhallisesti kohti taloa. Lapsi seurasi tiiviisti kannoilla, Ilman helmaa melkein hipoen.

Samassa Ilma tunsu, kuinka pieni käsi tarttui pellavaiseen kankaaseen. Ilma irrotti tytön käden helmasta ja otti sen kiinni omaansa. Näin he jatkoivat kulkua, hiljaa ja sanaakaan sanomatta.

Kun he astuivat veräjästä pihapiirin turvaan, Ilma huokaisi helpotuksesta. Talo oli enää vain muutaman askeleen päässä. Samassa tuvan ovelle ilmestyi pieni poika. Ilakka, Ilman esikoinen, oli aikeissa sanoa jotain, mutta vaikenä vieraan lapsen nähdessään. Poika jäi tuijottamaan tyttöä epäluuloisesti.

– Kuka tuo on? lapsi kysyi viimein.

– En tiedä, Ilma vastasi ja pyyhki jälleen otsaansa.

Hän astui pojan ohi ovesta tupaan, ja kaksi keskenään vierasta lasta jäivät katselemaan toisiaan.

– Tulehan tyttö tänne! Ilma huudahti tuvan uumenista.

Tyttö ei liikahtanut vaan tuijotti yhä pojan vaalean otsatukan alle.

– Lopeta se tytön vahtiminen ja ala tulla sinäkin sieltä sisälle, Ilma tuhahti pojalleen.

Kulmiaan rypistäen poika kääntyi ja perääntyi oviaukosta hämärään tupaan. Kului hetki, kunnes tyttö seurasi esimerkkiä ja astui kynnyksen yli.

Talon sisällä oli hämärää, ja tyttö asteli varovaisesti eteenpäin. Ilma lähestyi tyttöä ja ojensi lapselle palan leipää. Tyttö tarttui siihen epäroimättä.

Ilmaa mietitytti. Talon seinien suojassa hän saattoi taas ihmetellä lapsen ilmestymistä. Mistä kaukaa tyttö oli tullut? Mistä yksinäisen lapsen ilmestyminen oli enteenä? Tiesikö tämä hyvää vai pahaa?

Ajatukset kuitenkin katkesivat, oven pieleltä kantautui koputus. Hän käänsi katseensa äänen suuntaan ja huomasi tutun naisen astuvan päivänvalosta hämärään tupaan.

– Onko se emäntä yhä raskas vai joko on poltot kiusana?

– Kyllä tässä vielä yhtenä ollaan, Ilma naurahi ja taputti mahaansa.

Viime päivinä viereisen talon emäntä Kylli oli vierailut Kontiolassa ahkerasti. Pian olisi lapsen tulon aika, ja kuten aikaisemminkin, myös tällä kertaa Kyllin tehtävänä oli olla läsnä. Lapsenvaiivat olivat Kyllille jo niin tuttuja, että hänet haettiin lähes joka taloon lapsia päästämään.

– Onpa siellä taas kuuma päivä, Kylli huokaisi. – Ei ole hyvän edellä tällainen, ei sitten millään. Sadetta maa huutaa, ei poutaa.

– Sadetta tässä odottaa jokainen, Ilma virkkoi ja ojensi Kyllille vettä.

Kylli tarttui puiseen kuppisiin ja tyhjensi sen ahnaasti. Vasta juotuaan hän havahtui vieraaseen lapseen, joka seisoi puoliksi Ilman helmioihin piiloutuneena.

- Kukas se tuossa on? Kylli kysyi ihmeissään.
- Joku lapsi, Ilma huokaisi. – Tuolta se tuli metsästä.
- Metsästä?

Ilma nosti kädet lanteilleen ja nyökytteli vastaukseksi.

- Etkö muita nähnyt? Kylli kysyi.
- En. Mietin jo, onkohan lapsi mahdettu hylätä.
- Ohoh, Kylli sai enää hämmästykseltään sanottua.

Ilma huokaisi syvään ja jäi katselemaan leipää mutustavaa likaista tyttöä.

– Mitähän se Kontio mahtaa tuumata, kun virkatieltä kotiin löytää, hän mietti. – On jo ollut muutenkin ärtynyt, kun ei ole sadetta tullut. Ei se tätä ainakaan hyvänä merkinä pidä.

- Tyttöäkö tarkoitat? Kylli kysyi.

– Sitä juuri.

– No, onhan tämä niin tavatonta, että kyllä sitä nyt itsekin miettii, minkä edellä tällaista tapahtuu, Kylli totesi.

– Turha tässä on vielä levottomaksi heittäytyä. Joku voi hyvinkin vielä tulla lasta hakemaan, Ilma mietti.

Kylli nyökkäsi ja taputti Ilman selkää. Kuivuudessa oli jo tarpeeksi, joten metsästä tullut lapsi oli murheista pienin.

– On se silti aika kummallista, ettei tyttö edes omaa äitiään kysele, Kylli kuitenkin kuiskasi.

- Se on kummallista, Ilma myönsi.

– Missä lie äitinsä? Vai osanneeko tuo edes sellaista kaivata.

– Kyllähän sillä joku kasvattaja on ollut, kun kerran on mekkokin päälle puettu, Ilma päätteli.

– Ja onhan tuo jo selvinnyt kahdesta tai kolmesta talvestakin. Jokuhan sitä on ruokkinut.

Ilma nyökytteli ja painoi kämmenensä mahaa vasten. Hän tunsikin, kuinka lapsi liikahti hänen sisällään. Onneksi poltot eivät olleet vielä alkaneet. Hän ei olisi nyt millään joutanut synnyttämään, kun tuo tyttö-lapsikin oli saanut hänen ajatuksensa niin levottomasti pyörimään.

Kontio käveli tuvan poikki hikikarpaloita otsaltaan pyyhkien. Kahta maalattua nokkivaa kanaa lukuun ottamatta talo oli tyhjä. Isäntä heitti paitansa nurkkaan ja hakeutui vesikorvolle. Suu oli pitkän tarpomisen jäljiltä kuiva. Juotuaan hän heitti vielä kupillisen vettä kasvoilleen. Järven viileä syleily oli auttanut vain hetken verran.

Isäntä istuutui pöydän ääreen ja mietti taas peltoa, joka kävi päivä päivältä kuivemmaksi. Hänen oli vaikea käsittää kuluneen kesän kui-

vuotta. Touon aikana Ukko ei ollut säästellyt sadetta, eikä kukaan ollut osannut kuvitella, että vedentulo siihen lakkaisi. Mutta heti siemenien päästyä maan lepoon olivat sateet kaikonneet. Maa oli ollut kostea aikansa, kunnes pikkujuljaa isäntä toisensa perään alkoi aamuisin ensi töikseen vilkuilla taivaankantta tummia pilviä nähdäkseen. Ja sitä elo oli sitten ollutkin: odottamista ja odottamista.

Kontio nosti kyynärpäät pöydälle ja painoi raskaaksi käyneen päänsä käsiensä varaan. Kerta toisensa jälkeen hän palasi ajatuksissaan touon päättymiseen ja Ukon vakkoihin. Oliko Ukon uhrilahjoissa ollut vikaa? Oliko vakkajuhlissa mennyt jokin niin auttamattomasti väärin, että Ukko rankaisi nyt heitä? Oliko juhlaolut valmistettu huolimattomasti?

Hän oli jo käynyt nämä ajatukset läpi monta kertaa. Niin monta, ettei hänen olisi enää tarvinnut vaivata niillä itseään. Kaikki oli mennyt niin kuin aina ennenkin, ja silti Ukko vihoitteli. Tätä menoa tulevan talven ruoka jäisi vähäiseksi. Aina saattoi toki metsälle lähteä, mutta kuinkahan runsaasti Tapio mahtaisi omastaan antaa? Tälläkään kertaa ei taloon tullut muuta kuin säälittävän laiha saukko. Onneksi sentään Ahti oli ollut armeliaampi, mutta kalatkin olivat laiha lohtu, kun sadetta ei tullut.

Kontio synkisteli niin syvällä ajatuksissaan, ettei kuullut takaansa lähestyviä askeleita. Isäntä havahtui vasta, kun pienet käsivarret kiertyivät hänen jalkansa ympärille. Kontio painoi katseensa ja huomasi Ilman virnistävän hänelle.

- Oletkos äidistäsi huolen pitänyt? hän kysyi.
- Olen, poika vastasi ja päästi Kontion jalan otteestaan.
- Missä veljesi on?
- Pihalla äidin kanssa, Ilakka kertoi.

Samassa isäntä huomasi Ilman astuvan tupaan Mielo vieressään kulkien. Emäntä kantoi mukanaan korvoa, josta läikkyy vettä maahan. He olivat käyneet purolla.

Ilman kuihtunut olemus sai taas Kontion miettimään kuivuutta. Edellisen kesän huono sato oli saanut jokaisen lahtumaan, mutta eniten se näkyi Ilmassa, joka oli antanut oman ruokansakin pojilleen. Nyt emäntä oli kuin muotopuoli: laiha vähästä ruuasta, mutta keskeltä suunnattoman paisunut.

Kontio huitaisi häiritsevän kärpäsen pois korvan juuresta. Oli heillä sentään huomiseksi muutama kala panna pataan porisemaan.

- Olet jo taloon ehtinyt, Ilma totesi.
- Kontio nyökkäsi ja osoitti sitten oven suuntaan.
- Toin ahvenia.

Ilma katsoi ovenpieleen ja näki kaloja roikkumassa narussa, joka oli kiinnitetty seinähirsien väliin työnnettyyn tappiin. Koira haistoi kalat ja nuuhki kuono pystyssä kalojen suuntaan. Koiralle ei kuitenkaan ollut jaettavaksi juuri mitään.

Ilakka nousi penkin päälle ja hivuttautui isänsä kylkeen.

– Tuo tyttö tuli tänään, poika kuiskasi.

Kontio katsahti Ilakkaa kummissaan. Mistä poika puhui? Kun hän käänsi katseensa Ilmaan, hän huomasi vieraan tyttölapsen emännän takana.

Kontio suoristi selkänsä ja pyyhki hikeä otsaltaan.

– Mikäs lapsi tuo on? hän kysyi vakavasti.

– Lapsi, Ilma vastasi lyhyesti ja otti korvosta vettä juodakseen.

– Mistä sinä olet lapsen tänne ottanut? Kontio jatkoi. – Kenen se on?

– Tuli tänään tuolta metsästä, Ilma kertoi, eikä emännän niukkasa-naisuus jäänyt Kontiolta huomaamatta.

– Metsästä? Kontio kummastui. – No, kenen se on?

– En tiedä. Ketään ei ole lapsen perässä vielä tullut.

Kontio suoristi selkäänsä. Hän tuijotti emännän helmassa roikkuvaa lasta kulmiaan kurtistaen. Ilma oli lyhytsanainen, ja Kontio jo aavisteli, mitä se tarkoitti.

– Mikset vie lasta Kyllille? hän kysyi nyt.

– No en varmasti vie. Minähän tytön löysin.

– Sinulla on lapsenpäästö edessä, Kontio muistutti totisesti. – Sitä paitsi Kyllillä on jo tyttäriä ennestään. Ottakoon tuonkin sinne.

– Minä en tyttöä sinne vie, Ilma ilmoitti.

– Hyvin joutaisi. Ei tässä ylimääräistä suuta kaivata ruokittavaksi, Kontio murahti.

– Ei kaipaa Äijökään, Ilma huomautti. – Tuskin edes antaisi Kyllin ottaa tyttöä hoteisiinsa.

– Ei ole hyvän edellä tällainen, Kontio päätteli. – Tästä ei hyvä seura.

– Lapsihan tuo on, Ilma yritti. – Olkoon meillä sen aikaa ennen kuin joku tulee sen hakemaan.

– Mistä tyttö on edes tullut?

– En tiedä.

– Etkö ole kysynyt?

– Tyttö ei puhu, Ilma kertoi.

– Ei puhu? Kontio kummastui ja katsoi taas tyttölasta epäillen.

– Mitä harmia yhdestä lapsesta voi tulla? Ilma kysyi.

– Nyt ei ole hyvät ajat, Kontio muistutti emäntäänsä, sillä vaikka lapsi vaikutti viattomalta, varovaisuus oli valttia. – Ensin ei tule sadetta kuunkiertoon, ja sitten metsästä ilmestyy lapsi.

– Se ei ole tavallista, Ilma myönsi. – Ensimmäisenä minä kuitenkin rosvoja pelkäsin.

– Rosvoja?

– Että tyttö on juossut äidiltään rosvoja karkuun.

– Ei ole rosvoja näillä tienoilla näkynyt aikoihin.

– Eikä metsästä ole mitään kuulunut, Ilma kertoi.

Isäntä vaikeni. Lapsiasiat kuuluivat emännälle, se oli selvä, eikä Kontio yleensä puuttunut niihin. Metsästä ilmestynyt lapsi oli kuitenkin eri asia. Tämä oli tapaus, jonka ratkaisu oli enemmän Kontion kuin Ilman käsissä. Tämä oli talon asia.

– Millä ylimääräinen suu ruokitaan, jos kuivuus jatkuu? Kontio kysyi nyt.

– Ei tämä lapsi niin paljoa syö, että nälkään kuoltaiisiin, Ilma tuhahti.

– Kerään metsästä juuria ja munia pahimpaan hätään. Ja kohta saa jo marjojakin.

– Ellei kuivuus jätä niitakin syömäkelvottomiksi.

– Onhan meillä aina kana tapettavaksi. Ja yksi lammaskin joutaa.

– Entä tulevana talvena? Kontio kysyi. – Mitä silloin syödään, jos kana on jo tapettu ja lammas syöty? Etpä voi vielä tietää, miten huonosti meille käy. Taudit ja kuolema varmasti tulee, jos toinen nälkätalvi koetaan. Ei ole hyvän edellä nyt tämä, ei sitten niin varmasti.

– Lapsi tarvitsee huolenpitoa, eikä minulla ole sydäntä ajaa tyttöä takaisin metsään. Nyt se taitaa jo olla liian myöhäistäkin, kun tuo jo helmoissani roikkuu.

– Ennen kuin alat lapseen tykästyä, kysyn Kaukovallan neuvoa, Kontio kuitenkin päätti. – Hän jos kuka osaa sanoa, miten on nyt meneteltävä.

– Hyvä, Ilma laushti, vaikkakin vastahakoisesti. – Tietäjä sanokoon viimeisen sanan.

Laskevan auringon oranssina hehkuva valo osui mäntyjen latvoihin. Kuuma päivä oli vaihtunut lämpimäksi illaksi, ja helteen piinaama luomakunta otti illan helpottuneena vastaan. Yksi hellepäivä oli taas takana, eikä huomisesta vielä kukaan tiennyt. Toivo kuitenkin kyti, että tuleva päivä valkenisi tummien sadepilvien häilyessä talojen yllä.

Kolme kulkijaa eteni kapeaa polkua pitkin hämärtyvässä illassa. Tietäjä Kaukovalta asteli jonon ensimmäisenä, ja hänen kaksi vanhinta

poikaansa, kaksoset Valta ja Valto, seurasivat vaitonaisina isänsä kannoilla.

Tietäjä oli arvokkaan oloinen, elämää nähnyt mies. Hän oli pitkä ja suoraryhtinen. Hän oli elänyt lukuisia talvia, sen näki jo pitkästä ja komeasta parrasta. Siitä tietäjä olikin helppo tunnistaa pidemmänkin matkan päästä.

Valta, tietäjän esikoinen, oli Kaukovallan toimen perijä. Syntymäoikeutensa lisäksi Valta oli jo lapsena osoittanut taipumuksia tietäjän toimeen, ja se oli itselleen Kaukovallalle merkittävä ilon ja ylpeyden aihe. Valta olikin jo perehtymässä syntyihin, ja tästä syystä esikoinen seurasi isäänsä kaikkialle, missä tietäjän viisautta tarvittiin.

Jonon viimeisenä kulki Valto, joka oli syntynyt veljensä perään. Mutta vaikka he olivat jakaneet äitinsä kohdun, veljekset olivat kovin erilaiset. Siinä, missä Valta oli vaalea, Valto oli taas tummempi. Kun Valta oli puhelias, Valto oli taas vaitelias. Erilaisuudestaan huolimatta heissä oli myös samaa. Heidän silmänsä olivat kuin toistensa kuvajaiset, ja yhtä pitkiäkin pojat olivat. Kovin oli myös veljien puheen sointi samankaltainen, vaikka Valto harvemmin puhua sutkauttelikin.

Kolmikon kulku eteni kohti metsänreunaa. Siellä seisoj taloista viimeinen. Päiväsellä tietäjälle oli tuotu sana, jossa häntä pyydettiin mitä kiireellisimmin katsomaan Kontiolaa kohdannutta merkillistä tapahtumaa, ja helteen hieman hellittäessä hän oli viimein lähtenyt poikiensa kanssa matkaan.

Kaukovalta astui veräjästä pihaan, ja samassa talon isäntä jo astuikin kynnyksen yli.

– Iltaa tietäjälle, Kontio tervehti.

Kaukovalta kuuli isännän äänessä epävarmuutta. Se oli tavallista, olihan tietäjän olemuksessa jotain sellaista, mikä sai väen varpailleen. Kaukovalta vastasi isännän tervehdykseen nostamalla lakkiaan. Tietäjän pojat nyökkäsivät tervehdyksensä, mutta eivät sanoneet mitään. Kaukovalta katseli vielä punertuvalle taivaalle, kunnes käänsi katseensa takaisin Kontiolan isäntään.

– Onpa ollut kuivaa jo pitkään. Ei ole Ukko sallinut sateen putoavan, hän virkkoi.

– Kovasti alkaa jo ohra kuivua kaskeen, Kontio totesi, ja sateen kaipuu oli piirtynyt isännän kasvoille kauttaaltaan.

Sama kaipuu oli kaikkien kasvoilla, jokaisen, joka oli Kaukovaltaa vastaan viime aikoina kulkenut.

– Kyllä se Ukko on vielä myötämielinen ja antaa sateen tulla, tietäjä laushti.

– Sitä sopii toivoa.

– Minulle tuottiin sana, että teidän taloanne on kohdannut erikoinen tapaus, Kaukovalta sanoi nyt.

– Kyllä. Tietäjän tulee nähdä se itse.

Tämän sanottuaan Kontio astui kynnyksen yli tupaan, ja vieraat seurasivat isännän perässä.

Talossa tuoksui päre, joka antoi tupaan vähän valoa. Kaukovalta erotti talon emännän istuvan poikiensa kanssa seinänvierteisellä laverilla ja tervehtiäkseen nosti jälleen lakkiaan. Terveet lapset olivat ilo silmille, varsinkin kuluneen talven jälkeen. Mutta Kaukovalta huomasi laverilla myös vieraan lapsen ja ymmärsi sanomattakin, että siinä istui syy hänen tuloonsa.

Tietäjä jäi katselemaan tyttöä ja tunsii jonkin sisällään liikahuttavan. Tunne oli eräänlaista levottomuutta, ja se oli niin voimakas, ettei hän kyennyt sitä sivuun sysäämään. Hän ei kuitenkaan näyttänyt levottomuuttaan muille. Se ei ollut hänen arvolleen sopivaa.

– Mikäs lapsi se tässä on? Kaukovalta kysyi.

– Siinäpä sitä syytä tietäjän kutsumiseen, talon isäntä sanoi tietäjän selän takaa. – Tänään lapsi tuli metsästä, eikä kukaan ole tullut sen perään kyselemään.

Kaukovalta kääntyi katsomaan isäntää ja nyökkäsi ilmeettömästi.

– Ajattelin, että on hyvä kysyä tietäjältä neuvoa, Kontio jatkoi.

– Siis, että tietääkö tämä nyt hyvää vai pahaa.

– Tyttö tuli metsästä. Yksin? Kaukovalta toisti ja puhutteli nyt talon emäntää.

– Yksin tuli, Ilma vakuutti.

– Ajattelin, että tyttö on varmaan lähtöisin jostakin talosta parin päivämatkan päästä. Sen kauempaa en usko lapsen itseksensä kulke-
neen, Kontio aprikoi.

– Kukaan ei ole lasta tullut itselleen vaatimaan? Kaukovalta varmisti vielä.

– Ei, Ilma kertoi.

Kaukovalta sormeilii partaansa ja syventyi ajatuksiinsa. Tilanne oli varsin kummallinen.

– Mitä tietäjä tästä ajattelee? Kontio kysyi kärsimättömyyttään.

Kaukovalta ei vastannut, tuijotti vain tyttölasta ajatuksiinsa syventyneenä. Jokin lapsessa nimittäin häiritsi häntä. Tyttö oli pieni ja kovin viaton, eikä tämä ollut varmastikaan mitään pahaa ehtinyt vielä eläissään tehdä. Siitä huolimatta Kaukovalta tiesi, ettei pitänyt tästä lapses-
ta.

Kesti tovi ennen kuin tietäjä teki päätöksensä ja nosti katseensa takaisin isäntään.

– Minun neuvoni on, että pitääkö tyttö siihen saakka, kunnes joku tulee sitä kyselemään. Ei hän näytä tautiakaan kantavan, joten se harmi on talosta poissa.

Ilma hymähti ja silitti tytön päätä. Emäntä oli silminnähden helpotunut. Talon isännästä kuitenkin huokui yhä epäily.

– Mutta eikö tämä ole aika kummallista? Kontio kysyikin.

– On toki, Kaukovalta myönsi. – Mutta ei tästä ole hyvä liian levottomaksi heittäytyä. Jos tyttö olisi paha, tuntisin sen jo.

– Se on hyvä kuulla, Ilma laushti.

– Käykää silti kalmistossa kysymässä vainajienne suopeutta. Ajat kun ovat nyt olleet kovat, Kaukovalta kehotti. – Mikäli sen jälkeen ennet vaikuttavat yhä hyviltä, jääköön tyttö odottamaan taloon äitiään.

Kontio nyökkäsi. Sitten hän kääntyi ja haki tietäjälle palkan neuvoista. Isäntä ojensi vakallisen kallisarvoisia jyviä sekä reilun palan suolattua kalaa. Kaukovalta tarttui palkkionsa ja kiitti Kontiota kohteliaasti kumartamalla.

– Toivotan teille hyviä tulevia päiviä. Ehkä myös itse Ukko antaa pian sadetta, Kaukovalta virkkoi ja nosti lakkiaan lähdön merkeiksi.

Ovella tietäjä kääntyi vielä Kontion puoleen, olihan hänellä vielä isännälle sanottavana sana, jota ei halunnut talon emännän korviin kantautuvan. Naiset kun olivat lasten suhteen niin herkkiä.

– Jos lapsi ei ilmesty uniini, kaikki on hyvin. Jos ilmestyy, palaan kertomaan siitä. Sitten toimitaan, kuten on talolle ja muulle väelle parhaaksi, Kaukovalta selitti hiljaa.

Kontio nyökkäsi ja vilkaisi olkansa yli talon emäntää. Emäntä ei heitä tarkkaillut, vaan jutusteli joutavia esikoisensa kanssa.

Kaukovalta astui ovesta tietäen, että isännän mieli oli hivenen kevyempi. Niin oli hyvä, vaikkei Kaukovalta itse ollutkaan täysin varma, oliko hän tehnyt vieraan lapsen suhteen oikean ratkaisun.

Talossa oli pimeää. Ilma lepäsi Kontion vieressä ja kuunteli lasten tuhinaa. Pojat olivat nukahtaneet melkein heti makuulle päästyään, mutta työlle ei ollut uni tuntunut maittavan. Ilma oli useaan otteeseen kehottanut lasta sulkemaan silmänsä, mutta tyttö ei ollut joko ymmärtänyt tai kuullut hänen puhettaan. Viimein Ilma päätti antaa lapsen olla. Tyttö ei ollut levoton, joten ennen pitkää lapsi kyllä vaipuisi uneen.

Ilma korjasi asentoaan. Kulunut päivä oli ollut uuvuttava. Tietäjän vierailun jälkeen hän oli käynyt kalmistossa laulamassa vainajille sekä jättänyt heille vähän ruokaa. Nyt hän toivoi hartaasti myönteistä merkkiä, koska ajatus tytön luovuttamisesta kävi sitä raskaammaksi, mitä kauemmin lapsi hänen helmoissaan pyöri. Mutta vainajien tahtoa ei voinut uhmata.

Samassa ulkoa alkoi kuulua voimakasta matalaa huminaa. Ilma höristi korviaan, kunnes leveä hymy jo nousi hänen väsyneille kasvoilleen. Rankkasade oli ilmestynyt kuin tyhjästä, ja nyt se hakkasi armottomasti kuivuudesta kärsinyttä maata.

Ilma sulki silmänsä, ja ilo purkautui poskelle lämpimänä kyynelleenä. Ajatus sateesta lohdutti häntä kuin tuvan lämpö talvipakkasilla. Tämä oli hyvä enne, sen täytyi olla. Tytön saapumisen jälkeen Ukko antoi viimein sateen tulla, joten pahaa löytölapsi ei tiennyt. Ehkä Ukko oli jopa pidätellyt sadetta, jotta tyttö ehtisi hänen luokseen.

Viimein sateen ääni kantautui myös Kontion korviin; miehen Ilma oli jo luullut nukahtaneen.

– Vihdoinkin, mies kuiskasi väsyneenä ja käänsi kylkeään.

Suomi satoja vuosia sitten, kun Ukko hallitsi taivasta, Ahti vesiä ja Tapio metsää. Kun tietäjät lauloivat loitsuja ja etsivät ennusmerkkejä.

Nuoren Saen tavanomainen elämä pienine murheineen alkaa ajautua kohti harmeja. Tietäjää vakoiltuaan Sae huomaa joutuneensa outojen oireiden kiusaamaksi, ja pian hänen kannoillaan alkaa häilyä suunnaton vaara.

Sae on aikuisille suunnattu historiallinen kehitysromaani, joka ammentaa aineksia suomalaisesta kansanuskosta ja mytologiasta. Tarinasta on löydettävissä fantasiaelementtejä ja maagisia uskomuksia, jotka on punottu osaksi kuvatun maailman realistisuutta.

9 789528 050612